

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25Co/56/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2312209097
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2312209097.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľa: O. E., nar. X.X.XXXX, bytom H. K. N. č. XXX, zastúpeného advokátom: JUDr. Stanislav Barkoci, so sídlom Bratislava, Heydukova 14, proti odporcovi: S. N., nar. X.XX.XXXX, bytom I., J. XXXX/X, zastúpenému spoločnosťou: Advokáti Heinrich s.r.o., so sídlom Nitra, Skautská 12, IČO: 36 865 966, o zaplatenie 53.882,64 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa a odporcu proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo dňa 22.5. 2013, č. k. 10C/169/2012-141, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd výrokom I. odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 28.733,66,-Eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom II. vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol a výrokom III. rozhodol o náhrade trov konania tak, že žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 3 ods. 1, § 657 a § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že účastníci dňa 4.11.2009 uzatvorili vo forme notárskej zápisnice zmluvu o pôžičke, na základe ktorej navrhovateľ požičal odporcovi sumu 200.000,-Eur na obdobie do 4.11.2010 s 15 % ročným úrokom s tým, že odporca sa zaviazal pôžičku riadne a včas zaplatiť do konca splatnosti pôžičky. V prípade, že pôžička nebude riadne a včas zaplatená, dlžník sa zaviazal veriteľovi zaplatiť úrok z omeškania. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov odporca postupne uhrádzal plnenie avšak nezaplatil dohodnutý úrok z istiny. Úroky sú odplatom za užívanie predmetu zmluvy, sledujú osud istiny a preto pokiaľ existuje nesplatený zostatok istiny je možné nárokovať i dohodnutý úrok. V prípade nesplatenia pôžičky riadne a včas má veriteľ právo na úroky z omeškania. Výška úroku z omeškania je upravená zákonom č. 87/1995 Z.z. Pri úroku je výška závislá od dohody strán a určená percentom z predmetu pôžičky. Maximálna výška úroku nie je žiadnym právnym predpisom určená, nesmie byť však v rozpore s dobrými mravmi a kvalifikovaná ako trestný čin úžery (§ 235 zákona č. 300/2005 Z.z.). Vo všeobecnosti sa pri výške úroku vychádza z výšky úrokovej miery poskytovanej v peňažných ústavoch pri vkladoch občanov. Pri posúdení primeranosti výšky úrokov treba prihliadať na celkové okolnosti úkonu, jeho pohnútky, účel, ktorý sledoval a porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou z praxe peňažných ústavov (rozsudok NS SR sp. z. 1Cdo 57/2005). Účastníci konania v prejednávanej veci uzatvorili zmluvu z dôvodu, že firma odporcu sa dostala do finančných problémov. Odporca uvádzal, že pôžičku chcel uzatvoriť v mene firmy avšak po vzájomnej dohode s navrhovateľom pôžičku uzatvoril ako fyzická osoba s 15 % úrokom a so založením nehnuteľnosti. V konaní sa bránil tým, že navrhovateľ môže požadovať úroky z pôžičky len na dobu do dojednaného dňa splatnosti istiny pôžičky a namietal výšku ročného úroku s poukazom na rozhodnutie NS SR vo veci sp. zn. 1Cdo 57/2005. V prípade dohody o úrokoch platí

§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Úroková miera z úverov poskytovaných bankami v inkriminovanom období pri úveroch do jedného roka predstavovala cca 7,89 - 8,67 % ročne.

Prvostupňový súd k obrane odporcu uzatvoril, že podľa jazykového a logického výkladu čl. III. notárskej zápisnice dospel k záveru, že pôžička s úverom sa stala splatná 4.11.2010. V prípade, že pôžička nebude vrátená riadne a včas, odporca sa zaviazal uhradiť veriteľovi úrok z omeškania. Z dikcie tohto článku nevyplýva, že po splatnosti pôžičky dlžník nie je povinný platiť úrok. V tomto smere sa prvostupňový súd stotožnil s názorom vysloveným v rozsudku NS ČR sp. zn. 33Odo 518/2003, že úroky sledujú osud istiny, preto pokiaľ existuje nesplatený zostatok istiny je možné nárokovať i dohodnutý úrok. V prípade, ak by tomu tak nebolo, dlžník by veriteľovi vracal len istinu bez úroku po dni splatnosti pôžičky to znamená, že bez odplaty za užívanie predmetu pôžičky.

Prvostupňový súd dospel k záveru, že priemerné úrokové miery v NBS v r. 2009 predstavovali okolo 7,89 až 8,67 % ročne pri obdobných zmluvách, ako bola uzatvorená v danom prípade. Odporca uznal výšku úrokov za obdobie od 4.11.2009 do 4.11.2010 max. vo výške 8 % ročne. Úrokové miery, ktoré predložil odporca na pojednávaní súd nezobral do úvahy, pretože sa jednalo o úrokové miery pri spotrebiteľských úveroch alebo lízingu vo výške viac ako 6 500,-Eur, čo v danom prípade nie je možné použiť pretože nebola uzatvorená lízingová zmluva ani zmluva o spotrebiteľskom úvere. Na základe vykonaného dokazovania považoval súd prvého stupňa za primeranú úrokovú mieru vo výške 8 % ročne v súlade s ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi sumu 28 733,66 Eur, ktorú špecifikoval nasledovne: 1. $200\,000,- \times 8\% = 16\,000 : 365 = 43,83$, 2. $200\,000,- \times 8\% = 16\,000 : 365 = 43,83 = 2\,103,84$, 3. $170\,000,- \times 8\% = 13\,600 : 365 = 37,26 \times 31 = 1\,155,06$, 4. $119\,999,- \times 8\% = 9\,599,92 : 365 = 26,30 \times 17 = 447,10$, 5. $104\,999,- \times 8\% = 8\,399,92 : 365 = 23,01 \times 251 = 5\,775,51$, 6. $49\,999,- \times 8\% = 3\,999,92 : 365 = 10,95 \times 297 = 3\,252,15$. Vo zvyšnej časti potom návrh zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pretože v danom prípade pomer úspechu a neúspechu účastníkov bol približne rovnaký.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie prostredníctvom právneho zastúpenia odporca, a to proti prvému jeho výroku v rozsahu priznanej sumy 12.733,66 Eur a proti výroku o trovách konania. Domáhal sa, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh v časti o zaplatenie 12.733,66 Eur zamietne, resp. v tejto časti rozhodnutie súdu prvého stupňa zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Uplatnil si tiež náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania. Dôvodil, že základným znakom právneho vzťahu založeného pôžičkou je jeho dočasnosť, pôžička sa poskytuje na stanovenú dobu, ktorú si zmluvné strany dohodnú. Po uplynutí tejto doby, v prípade nevysporiadania vzťahov, nastáva vznik novej právnej situácie, a to vymáhanie dlžnej sumy a sankčné nástroje za nesplnenie povinnosti včas. Pre túto novú právnu situáciu už ďalej neplatia pôvodné právne vzťahy, a to že dlžník je oprávnený naďalej užívať poskytnutý predmet pôžičky (aktívne právo dlžníka z pôžičky), ani však to, že dlžník je povinný platiť úrok z pôžičky (pasívne právo dlžníka z pôžičky). Avšak vzhľadom na to, že ust. § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka je charakteru dispozitívneho, zmluvné strany si môžu dohodnúť aj úroky za dobu po ktorú bude istina skutočne používaná dlžníkom, teda až do jej faktického vrátenia veriteľovi. V tomto smere súd prvého stupňa danú vec nesprávne právne posúdil. Z bodu II. notárskej zápisnice zo dňa 4.11.2009 vyplýva totiž dohoda strán, že za poskytnutie pôžičky patrí veriteľovi aj 15 % ročný úrok. Nakoľko zmluva o pôžičke bola uzavretá na dobu určitú, na jeden rok, neobsahuje žiadnu dohodu o tom, že by sa zmluvné strany dohodli na úroku z pôžičky na dobu do „skutočného vrátenia pôžičky“. Vzhľadom na vyššie uvedené, súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď dospel k záveru, že zmluvné strany si dohodli úrok z pôžičky odchylné, až na dobu skutočného vrátenia pôžičky. Úrok z pôžičky ako cena, za ktorú bola pôžička poskytnutá, bol stanovený na dobu jedného roka. Po úprave výšky tohto úroku súdom prvého stupňa na 8 % tak predstavuje cena pôžičky sumu 8% zo sumy 200.000 Eur = 16.000 Eur. Len v tejto časti je nárok navrhovateľa oprávnený. Priznaním úroku z pôžičky po termíne 4.11.2010 by boli priznané navrhovateľovi aj úroky z omeškania (ktoré už navrhovateľovi zaplatil) aj úrok z pôžičky popri sebe, na čom však zmluvné strany neboli dohodnuté. Tým by došlo k obohateniu sa navrhovateľa na jeho úkor sumou, na ktorej neboli vopred dohodnutí. Keďže cena pôžičky predstavuje sumu 16.000 Eur, rozsah odvolania odporcu smeruje na sumu 12.733,66 Eur, ktorú súd prvého stupňa navyše priznal navrhovateľovi. Odvolateľ poukazoval na judikatúru súdov, predovšetkým na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 3M Cdo 10/2012 zo dňa 11.10.2012, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 4Obo 188/2007 zo dňa 17.6.2008, uznesenie Krajského súdu v Trnave,

č. k. 24Co/57/2012 zo dňa 22.1.2013, rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš, č. k. 8C/147/2010 zo dňa 7.3.2012, rozsudok Okresného súdu Martin, č. k. 15C/284/2012 zo dňa 18.2.2013, rozsudok Okresného súdu Trenčín, č. k. 10C/423/2001 zo dňa 1.2.2007 a judikát vydaný pod číslom 55/1996 ZSP. Na záver odporca poukázal i na neurčitost' napadnutého rozsudku v časti, v ktorej sa mu ukladá platobná povinnosť.

Proti rozsudku podal odvolanie prostredníctvom právneho zástupcu aj navrhovateľ a žiadal, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolanie právne odôvodnil s poukazom na § 205 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko má za to, že na základe predložených dôkazov súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a súčasne s poukazom na § 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, teda že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval právnu normu. V podanom odvolaní napadol závery súdu prvého stupňa v časti, v ktorej súd na základe vlastnej úvahy určil výšku zmluvného úroku, ktorá je podľa názoru súdu v súlade s dobrými mravmi. Uvedený postup považuje za nesprávny a nedostatočne odôvodnený, čo má za následok jeho nepreskúmateľnosť. Občiansky zákonník v ust. § 658 neupravuje spôsob výpočtu ani maximálnu výšku zmluvného úroku, keď ich vymedzenie je ponechané na zmluvné strany v rámci zmluvnej voľnosti. Zmluvný úrok je považovaný za odplatu za používanie istiny a je splatný v dohodnutom termíne, alebo s istinou. Prvostupňový súd znížil výšku zmluvne dohodnutého úroku na hodnotu 8 % ročne, bez podrobnejšieho odôvodnenia, na akom právnom základe takéto rozhodnutie vykonal a na základe ktorého ustanovenia právneho predpisu dospel k rozhodnutiu o možnosti znížiť zmluvný úrok, pričom pri svojom rozhodovaní pravdepodobne vychádzal z priemerných úrokových sadzieb NBS prezentovaných žalovaným. Ustanovenia Občianskeho zákonníka o zmluve o pôžičke však zníženie výšky zmluvného úroku súdom na základe úvahy súdu neumožňujú. Vo vzťahu k štatistickým údajom o priemerných sadzbách komerčných bánk v rokoch 2009 a 2010 uvedených v rozsudku, žalobca uviedol, že priemerná úroková sadzba pri spotrebiteľských úveroch, tak ako vyplýva zo štatistiky Národnej banky Slovenska prezentovanej protistranou, nie je konečnou cenou za požičanie peňazí a preto ide o skresľujúci údaj o reálnej cene, za ktorú si bolo možné v čase uzavretia zmluvy o pôžičke peňazí požičať peniaze v komerčných bankách. Skutočná cena, za ktorú je možné požičať si peňažné prostriedky v komerčnej banke alebo v nebankovom subjekte je vyjadrená ročnou percentuálnou mierou (RPMN), ktorá odzrkadľuje skutočné náklady dlžníka spojené s požičaním si peňazí, pričom tieto nie sú dané len úrokovou sadzbou, tak ako uviedol súd prvého stupňa. Pri spotrebiteľských úveroch bola maximálna výška odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru pri novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 4. štvrtrok 2009 podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky 238/2008, ktorým sa ustanovovala výška, ktorú nesmie prevýšiť odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru pri spotrebiteľských úveroch so zabezpečením alebo lízingoch vo výške viac ako 6.500,-Eur pri zmluvnej splatnosti 6 až 12 mesiacov, stanovená na hodnotu vo výške 28,44 %. Vzhľadom na takto stanovenú výšku odplaty (navyše stanovenú právnym predpisom) nie je možné, aby bola výška dohodnutá zmluvnými stranami 15 % v rozpore s dobrými mravmi, keďže táto výška je takmer o polovicu nižšia ako výška stanovená právnym predpisom. Súd prvého stupňa navyše pochybil keď uviedol, že ním predložené úrokové sadzby sa netýkajú zmluvného typu uzavretého medzi účastníkmi, pričom sám súd prvého stupňa v rozsudku vychádzal z úrokových sadzieb pri spotrebiteľskom úvere. K otázke primeranosti dohodnutej výšky zmluvného úroku odvolateľ poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 5 Cdo 26/2011 zo dňa 26.04.2012, z ktorého vyplýva, že medzi účastníkmi dohodnutá úroková miera 4 - násobne až 5,5 - násobne (teda podstatne) prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a teda, že takto dohodnutá výška úrokov v zmluve o pôžičke je zrejme neprimeraná a je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Vo veci, ktorá je predmetom sporu sa však jedná o najviac 2 - násobnom prevýšení priemerného úrokového zaťaženia dlžníkov podľa štatistických údajov prezentovaných Národnou bankou Slovenska. Na záver taktiež poukázal na vadu napadnutého rozsudku, keď v prvej výrokovej časti ukladajúcej platobnú povinnosť odporcovi absentuje samotný úkon, ktorý má vykonať.

K odvolaniu navrhovateľa sa vyjadril odporca, pričom uviedol, že právne predpisy výslovne neustanovujú, do akej výšky možno pri peňažnej pôžičke dojednať úroky zmluvne, čo však neznamená, že výška úrokov nepodlieha žiadnemu obmedzeniu. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1 Cdo 57/2005. Pri posúdení primeranosti dojednaní výšky úrokov je treba prihliadnuť a porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou v praxi peňažných ústavov. Úroková miera z úverov poskytovaných bankami

predstavovala v období roku 2009 - 2010 pri spotrebiteľských a ostaných úveroch do 1 roka približne 7,89 až 8,67 % ročne. Použitie tzv. maximálnej výšky odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru (RPMN), ktoré predložil navrhovateľ, nie je možné, pretože táto v sebe obsahuje nielen výšku úrokov, ale aj poplatky podnikateľských subjektov spojené s pôžičkou (úverom), ako poplatok za poskytnutie pôžičky, poplatok za vedenie účtu, administratívny poplatok a iné, avšak žalobca nie je podnikateľským subjektom a nemal žiadne výdavky či poplatky spojené s poskytnutím pôžičky. Jediným ukazovateľom pri zohľadnení výšky úroku z pôžičky nepredstavuje RPMN, ale to, či je konkrétna úroková miera v čase jej dojednania obvyklá. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 3M Cdo 10/2012 zo dňa 11.10.2012, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 4Obo 188/2007 zo dňa 17.06.2008 a rozhodnutie NSSR, č. k. 5Cdo 16/2011. Súd prvého stupňa teda postupoval čo sa týka určenia výšky úroku z pôžičky správne.

K odvolaniu odporcu sa vyjadril navrhovateľ, pričom uviedol, že vo vzťahu k odporcom uvádzanej dohode o úrokoch z pôžičky na dobu jedného roka, je tento záver nesprávny, nakoľko, ak by mali zmluvné strany záujem dohodnúť splatnosť úroku ku dňu splatnosti pôžičky, bol by ich zámer vyjadrený v notárskej zápisnici adekvátnou formuláciou zmluvného úroku. Formulácia obsiahnutá v notárskej zápisnici je dostatočne zrozumiteľná a vyvoláva dohodnuté právne účinky, pričom v tomto zmysle odkázal na judikát Najvyššieho súdu Českej republiky, č. k. 33 Odo 518/2003, a z neho plynúce závery, ktoré taktiež prevzal aj súd prvého stupňa. K výške zmluvného úroku uviedol, že je výsledkom dohody oboch strán a vyjadrením ich slobodnej vôle. Dohodnutá výška úroku nie je v rozpore s dobrými mravmi, pričom v tejto súvislosti odkázal aj na svoje odvolanie. Na záver vyjadrenia navrhovateľ dodal, že v danom prípade nejde medzi účastníkmi o spotrebiteľský vzťah, kde by na strane dlžníka vystupoval spotrebiteľ ako „slabšia strana“ zmluvného vzťahu, s nižším právnym vedomím, pri ktorej existuje všeobecný záujem na ochrane jeho práv. Odporca je podnikateľsky aktívny, nakoľko je konateľom a spoločníkom vo viacerých obchodných spoločnostiach. Úrok dohodnutý medzi účastníkmi nemožno považovať za úrok, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi, keďže právny vzťah založený predmetnou zmluvou o pôžičke ani nie je spotrebiteľským vzťahom, pri ktorom by aj napriek vyššej ochrane dlžníka mohol byť v súlade s právnymi predpismi dlžník zaťažovaný takmer dvojnásobne viac oproti dohodnutému zmluvnému úroku medzi účastníkmi.

Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej O.s.p.), po zistení, že obe odvolania boli podané včas (§ 204 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkmi konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolania majú zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi oboch odvolaní - teda v celom rozsahu (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a po oboznámení sa s rozsudkom a obsahom spisu dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je nevyhnutné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Predmetom konania je navrhovateľom uplatnený nárok, ktorým sa domáha od odporcu zaplatenia dohodnutého úroku z peňažnej pôžičky do jej skutočného vrátenia (t.j. po jej splatnosti).

Podľa § 657 Občianskeho zákonníka, zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

Podľa § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pri peňažnej pôžičke možno dohodnúť úroky.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že podstatnou náležitosťou obsahu zmluvy o pôžičke je okrem označenia zmluvných strán, predovšetkým určenie predmetu pôžičky; z obsahu zmluvy musí vyplynúť i povinnosť dlžníka vrátiť veci rovnakého druhu (peňaží). Keďže táto zmluva je reálnou zmluvou (kontraktom), k jej uzavretiu zákon vyžaduje i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi. Poskytovanie peňažnej pôžičky je obvykle spojené s platením úrokov. Úrok je odplata za užívanie peňažnej požičanej sumy (istiny) a platí sa v určitom dohodnutom percente. Jeho výška je stanovená dohodou oboch zmluvných strán.

Občiansky zákonník v platnom znení neobsahuje žiadne ustanovenie o tom, do akej výšky je možné dojednať úroky pri pôžičke peňaží medzi fyzickými osobami. Z tejto skutočnosti však nemožno úspešne vyvodzovať, že by výška úrokov závisela len na dohode účastníkov zmluvy o pôžičke a že by teda nepodliehala žiadnemu obmedzeniu. S poukazom na ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je možné

vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu veriteľovi nepriznať neprimerane vysoký úrok dojednaný s dlžníkom, a to vzhľadom na úrokové miery obvyklé z praxe peňažných ústavov (bánk). Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Dobrými mravmi v občianskoprávných vzťahoch sa v súdnej praxi rozumie súbor spoločenských, kultúrnych a mravných pravidiel správania, ktorý je vlastný všeobecne uznávaným vzájomným vzťahom medzi ľuďmi a mravným princípom spoločenského poriadku a ktorý v historickom vývoji osvedčil istú nemennosť, vystihujúce podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Za dobré mravy sa považuje súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržovanie je často krát zabezpečované aj právnymi normami tak, aby každé správanie bolo v súlade so všeobecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Nemôžu byť žiadne pochybnosti o tom, že neprimerane vysoké úroky dojednané pri peňažnej pôžičke sú všeobecne považované za odporujúce všeobecne uznávaným pravidlám správania a mravným princípom spoločenského poriadku a že teda sú v rozpore s dobrými mravmi. Požiadavka na neprimerané zmluvné úroky súčasne napĺňa skutkovú podstatu trestného činu úžery, a to za predpokladu, že ide (má ísť) o plnenie, ktorého hodnota je k hodnote vzájomného plnenia v hrubom nepomere, a že veriteľ pritom zneužije tieseň, neskúsenosť, rozumovú slabosť alebo rozrušenie dlžníka. Dohoda, ktorou boli pri peňažnej pôžičke dojednané neprimerane vysoké úroky, je neplatná (§ 39 Obč. zák.), a to buď pre rozpor so zákonom (ak predstavuje naplnenie skutkovej podstaty trestného činu úžery, prípadne iného trestného činu) alebo pre rozpor s dobrými mravmi (v ostatných prípadoch). Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka alebo jeho ust. § 39, je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené všetky rozhodujúce okolnosti. V tejto súvislosti odvolací súd odkazuje aj na rozhodnutie NSČR sp. zn. 21 Cdo 1484/2004 <<http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgvpweyk7geyv6mjsl5zxi4s7gy3a>> podľa ktorého, pri dojednaní úroku pri peňažnej pôžičke koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu o pôžičke v situácii, ktorá je pre neho ťažká. Neprimeraným úrokom je spravidla úrok dohodnutý vo výške, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v čase jej dohodnutia obvyklú, stanovenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Rovnako poukazuje aj na rozhodnutie VS v Praze sp. zn. 12 Cmo 95/2005 <<http://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhbpxa4s7gnpxg5dsl4ytcna>>, z ktorého vyplýva, že zmluvné dojednanie, podľa ktorého úrok z pôžičky predstavuje 104% ročne, nie je absolútne neplatné pre rozpor s dobrými mravmi (platenie úroku z pôžičky je obvyklým a hmotným právom predpokladaným konaním). Ale v časti, v ktorej dohodnutá výška úroku presahuje úrok obvyklý u takto poskytovaných pôžičiek, ide o rozsah úroku, ktorý môže byť podľa okolností prípadu v rozpore s dobrými mravmi a ako taký podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepožíva právnu ochranu.

Vzhľadom na to, že ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka možno zaradiť k právnym normám s relatívne neurčitou - abstraktnou hypotézou, teda k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, kladie sa zvýšený dôraz na konajúci súd, aby sám podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. V tomto prípade sa súd prvého stupňa vôbec riadne nezaoberal otázkou primeranosti dohodnutých úrokov, keď jednoducho bez bližšej argumentácie uzavrel, že ročná úroková sadzba 15 % je v rozpore ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z citovaných rozhodnutí ale vyplýva, že úrok možno považovať za dojednaný v rozpore s dobrými mravmi, iba ak jeho výška podstatne prevyšuje úrokové sadzby požadované bankami. Skutočnosť, že určitý úrok je vyšší ako obvyklý, ešte neznamená automaticky rozpor s dobrými mravmi. V prípade, ak súd podľa svojho uváženia a vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu dospeje k záveru o rozpore úrokovej sadzby s dobrými mravmi, predovšetkým sa kladie dôraz na konajúci súd, aby riadne a dostatočne odôvodnil, na základe akých skutkových a právnych skutočností k takémuto záveru dospel.

Súd prvého stupňa v danom prípade svojim rozhodnutím znížil úrokovú sadzbu z dohodnutých 15 % na 8 % ročne, pričom tento postup v zmysle ust. § 157 Občianskeho súdneho poriadku riadne neodôvodnil a súčasne neuviedol, na základe akého zákonného ustanovenia pristúpil k zníženiu úrokovej sadzby. Toto zníženie stroho odôvodnil iba tým, že žalovaný uznal výšku úrokov za obdobie od 4. 11. 2009 do 4. 11. 2010 maximálne vo výške 8 % ročne a úroková miera z úverov poskytovaných bankami v inkriminovanom období pri úveroch do jedného roka predstavovala cca 7,89 - 8,67 % ročne.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania. Stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia v zmysle citovaného § 157 ods. 2 O.s.p., pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné zásadné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého rozhodnutia. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konania spĺňajúce garancie spravodlivosti a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESLP, porovnaj napr. rozsudok *Garcia Ruiz v Španielsko* z 21.1.1999) tak, že rozhodnutie súdu musí viesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené, rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29.5.1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19.2.1998). Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 45 ods. 1 Ústavy a článku 36 ods. 1 Listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpovede na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia prvostupňového súdu s vyššie uvedeným je zrejmé, že prvostupňový súd sa danými kritériami odôvodňovania súdnych rozhodnutí dôsledne neriadil. Vzhľadom na vyššie uvedené, záver súdu prvého stupňa, že výška úroku z pôžičky 15% ročne je v rozpore s dobrými mravmi nie je dostatočne odôvodnený, rovnako ako nie je odôvodnený postup súdu prvého stupňa, ktorým pristúpil k modifikácii dohodnutej výšky úroku z peňažnej pôžičky.

Keďže prvostupňový súd neodôvodnením napadnutého rozsudku v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. porušil zákonom dané procesné práva účastníkov, odňal im tým možnosť konať pred súdom. Bolo preto nevyhnutným, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa, s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 citovaného ustanovenia vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Aj keď s ohľadom na vytýkanú vadu konania by bolo nadbytočné resp. predčasné zaoberať sa ďalším, odvolací súd považuje na účelné a vhodné pre ďalší priebeh konania viesť ešte nasledujúcu poznámku: Pokiaľ aj odporca v odvolaní namietal, že veriteľ môže požadovať úrok z peňažnej pôžičky ako odplatu za poskytnutie peňažných prostriedkov len do dňa splatnosti pôžičky, odvolací súd zastáva právny názor, že omeškanie dlžníka s vrátením pôžičky nemá vplyv na povinnosť dlžníka platiť z požičanej peňažnej sumy dohodnuté úroky, avšak v zmysle Občianskeho zákonníka sa omeškaním rozširujú právne povinnosti na strane dlžníka o povinnosť platiť z dlžnej sumy aj úroky z omeškania (§ 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Nemožno súhlasiť s názorom odporcu, že úroky patria veriteľovi iba do splatnosti pôžičky, pričom počas omeškania dlžníka nastupujú namiesto dohodnutého úroku, úroky z omeškania. V tomto smere je potrebné vychádzať zo samotnej podstaty úrokov, ako odmeny (odplaty) za užívanie požičanej sumy. Zmluva o pôžičke je reálny kontrakt, a teda aj úroky patria veriteľovi dovtedy, kým dlžník užíva istinu, respektíve jej časť. Dohodnutý úrok treba odlišovať od úroku z omeškania, na ktorý má veriteľ

nárok zo zákona, ak sa dlžník dostal so splnením pôžičky do omeškania a ktorý teda predstavuje sankciu za porušenie povinnosti dlžníka vrátiť dlh (pôžičku) riadne a včas. Pri omeškaní dlžníka s plnením peňažného dlhu má veriteľ právo nielen na dohodnuté úroky, ale aj na úroky z omeškania. Úrok a úrok z omeškania teda môžu byť platené i popri sebe, oba tvoria príslušenstvo pohľadávky. Možno dať odporcovi za pravdu len v tom, že ust. § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka je dispozitívne a strany si môžu platenie úrokov dohodnúť odchyľne, avšak v tomto prípade k žiadnej osobitnej dohode účastníkov v tomto smere nedošlo, a teda veriteľ má nárok na úroky, ktoré predstavujú odmenu za užívanie požičanej sumy až do jej reálneho vrátenia dlžníkom. V tomto smere príslušné ustanovenie notárskej zápisnice neobsahuje odlišné dojednanie, pričom je dostatočne jasné a zrozumiteľné. Zároveň je potrebné pri ďalšom rozhodnutí vyvarovať sa chýb v jeho výroku, keďže v napadnutom rozsudku, absentuje povinnosť uložená odporcovi teda slovo „zaplatiť,“ a mena v ktorej má byť priznaná suma zaplatená, čo mohlo spôsobiť jeho nevykonateľnosť.

Povinnosťou prvostupňového súdu bude znovu dôsledne vyhodnotiť všetky preukázané okolnosti daného prípadu a vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť. V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.